

Omaisuuuden ositus:

- avioero
- kuolema

Omaisuuuden ositus avioerossa

- Puolisoilla on *avio-oikeus* toistensa omaisuuteen
- **Osituksessa enemmän omistava maksaa tasinkoa vähemmän omistavalle puolisolle**
 - Kiinteän omaisuuden (asunto, kesämökki, auto jne.) jakamisesta puoliset sopivat keskenään
- **Tasingon saa aina maksaa rahana.**
- **Huom! osituksen sovittelu = kohtuullistaminen**
 - jos toinen saisi perusteettomasti taloudellista etua
 - esim. kotiäidin suojele

Omaisuuuden ositus avioerossa

a) Sopimussosituksessa osapuolet päättävät keskenään, miten omaisuus jaetaan.

b) Toimitussosituksessa jaon tekee pesänjakaja, jonka tuomioistuin on määrännyt.

»osituskirja

Omaisuuuden ositus kuollessa

- Leski ei maksa tasinkoa!
→ tasinkoprivilegi = leskellä on oikeus saada tasinkoa!

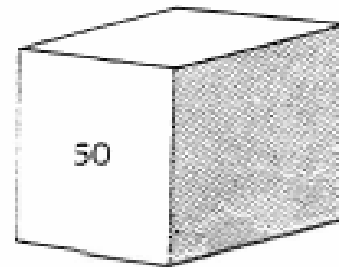
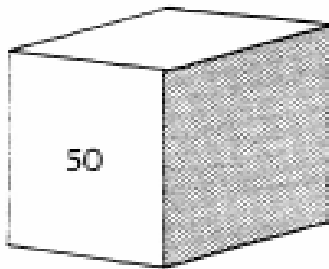
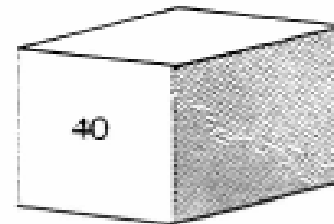
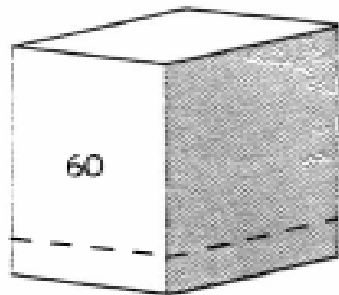
OMAISUUDEN OSITUS

Matti

Maija

● $\frac{\text{Mattiin säästö } 60 + \text{Maijan säästö } 40}{2} = 50$

- Matti antaa Maijalle tasinkona 10.

Tehtävä 4. Avioero ja ositus

6. Mikko ja Maija ovat aviopari. Heillä on omaisuutta seuraavasti:

- Yhdessä he omistavat asunto-osakeyhtiön osakkeita 100 000 eurolla.**
- Maija omistaa perinnöksi saadun kesämökin, jonka arvo on 45 000 euroa.**
- Mikolla on auto, jonka arvo on 8 500 euroa.**
- Avioparilla on yhteistä velkaa 3 500 euroa.**

a) Miten omaisuus jaetaan avioeron yhteydessä?

4. Avioero ja ositus

a)

- Lasketaan yhteen avioparin yhteinen omaisuus ja jaetaan se kahtia.
- Sen jälkeen vähennetään omaisuudesta heidän yhteinen velkansa.
- Jäljelle jäänyt summa jaetaan kahtia osapuolten kesken.
- Se, jonka omaisuus on suurempi, maksaa toiselle osapuolelle tasinkona puolet omaisuuksien arvon erotuksesta.

4. Avioero ja ositus

a) Mikon ja Maijan tapauksessa laskutoimitus suoritetaan seuraavasti:

→ $100\ 000\ € - 3\ 500\ € = 96\ 500\ €$ (yhteisen omaisuuden arvo).

→ $96\ 500\ € : 2 = 48\ 250\ €$.

→ **Mikon omaisuus: 48 250 €** (puolet yhteisestä omaisuudesta)
+ **8 500 €** (auto) = **56 750 €**.

→ **Maijan omaisuus: 48 250 €** (puolet yhteisestä omaisuudesta)
+ **45 000 €** (perintökesämökki) = **93 250 €**.

→ **Tasinkona Maija maksaa Mikolle:**
($93\ 250\ € - 56\ 750\ €$): $2 = 18\ 250\ €$.

→ **Mikon omaisuuteen lisätään tasinko:**
 $56\ 750\ € + 18\ 250\ € = 75\ 000\ €$.

→ **Maijan omaisuudeksi jää sama summa:**
 $93\ 250\ € - 18\ 250\ € = 75\ 000\ €$.

4. Avioero ja ositus

b) Miten omaisuus jaettaisiin, jos Maijan vanhemmat ovat testamentissa määränneet, ettei hänen puolisollaan ole avio-oikeutta kesämökkiin?

b) Lasketaan yhteen yhteinen omaisuus ja vähennetään siitä yhteinen velka:

→ $100\ 000\ € - 3\ 500\ € = 96\ 500\ €$ (yhteisen omaisuuden arvo).

→ $96\ 500\ € : 2 = 48\ 250\ €$.

→ **Mikon omaisuus:** $48\ 250\ €$ (puolet yhteisestä omaisuudesta)
+ $8\ 500\ €$ (auto) = **$56\ 750\ €$** .

→ **Maijan omaisuus:** $48\ 250\ €$, sillä testamentin nojalla Mikolla ei ollut avio-oikeutta kesämökkiin.

→ **Tasinkona Mikko maksaa Maijalle $4\ 250\ €$ ($56\ 750\ € - 48\ 250\ €$) : 2 = $4\ 250\ €$, jolloin kummallekin jää $52\ 500\ €$.**

→ **Maijan omaisuuteen lisätään kesämökin arvo $45\ 000\ €$, jolloin hänen omaisuudekseen jää $97\ 500\ €$.**

Avioero (s. 62 kuva 10.)

- Ei vaadita perustetta, haetaan yksin/yhdessä.
- **Menettelytapa:**
 - 1. Erohakemus käräjäoikeuden kansliaan**
 - mukaan **sopimus lasten huollosta, elatusmaksut, tapaamisoikeus**
→ **omaisuuden ositus**
 - 2. a) Puolen vuoden harkinta-aika alkaa**
 - **uusi hakemus 12 kk:n kuluessa**
 - **ero tulee voimaan**
 - 2. b) 2 v. asumuserossa → ero voimaan heti**

Avopuolisoiden ero

- Avoerossa **ei ole muodollisuuksia**
- Avoerossa ei ole ositusta, vallintarajoituksia eikä tasinkoa → omaisuuden erottelu
- Molempien nimissä oleva omaisuus jaetaan, muu omaisuus nimiperiaatteen mukaan
- Pitkän avoliiton jälkeen mahdollisuus korvaukseen....

K2018/5

5. Omaisuuden jako (20 p.) Mikko ja Johanna elävät avioliitossa, ja heillä on kaksi täysi-ikäistä lasta. Mikolla on lisäksi yksi lapsi aiemmasta avioliitosta. Mikon omaisuuden arvo on 100 000 euroa ja Johannan omaisuuden arvo 10 000 euroa. Aviopari asuu vuokra-asunnossa, eikä kummallakaan ole velkaa. Mikolla ja Johannalla ei myöskään ole avioehtosopimusta, mutta he ovat tehneet keskenään testamentin, jonka mukaan he perivät toisensa, jos puoliso kuolee. Miten omaisuus jaetaan, ja minkälaisia oikeudellisia seikkoja jaossa täytyy ottaa huomioon, jos Mikko kuolee ennen Johannaa?

K2018/5

YTL:n hyvän vastauksen piirteet:

- Hyvässä vastauksessa tulee käydä ilmi asiaan liittyvien juridisten käsitteiden tuntemus (kuten kuolinpesä, perunkirjoitus ja tasinko). Vastauksessa täytyy myös kertoa lesken asemasta, osituksesta ja perinnönjaosta (testamentti). Perinnönjaon käsittelyssä tulee ottaa huomioon vapaa osa ja rintaperillisten lakiosa.
- Kiitettävässä vastauksessa tehtävän tematiikkaa käsitellään tarkemmin. Elleivät lapset vaadi lakiosaansa, koko omaisuus menee leskelle. Kiitettävässä vastauksessa tehtävään liittyvä laskuosuus tulee olla oikein suoritettu. On myös muistettava, että kuolinpesää varakkaamman lesken varallisuudesta ei tarvitse maksaa tasinkoa.

K2018/5

7-13 p.

- **Kun avioliitto päättyy, on tehtävä ositus. Vastauksessa on selitetty osituksen periaatteet pääpiirteissään.**
- **Puolisoilla on avio-oikeus toistensa omaisuuteen, se astuu voimaan avioliiton päättyessä eroon tai kuolemaan. Osituksen tavoitteena on yhtä suuret omaisuudet.**
- **Varakkaampi puoliso maksaa toiselle tasinkoa. Vainajan omaisuuden selvittämiseksi ja perillisten kirjaamiseksi tehdään perunkirjoitus.**
- **Vainajan omaisuudesta muodostuu kuolinpesä.**
- **Mikon kuolinpesä maksaa Johannalle tasinkoa 45 000 euroa, minkä jälkeen kuolinpesän omaisuuden säästö on 55 000 euroa.**
- **Johanna perii Mikon vain, koska puolisoilla on keskinäinen testamentti.**
- **Toisaalta Mikon lapset voivat vaatia lakiosaansa. Elleivät he vaadi lakiosaansa, koko omaisuus menee leskelle.**

K2018/5

14-20 p.

- Osituksen periaatteet on selostettu tarkasti.
- Varojen ja velkojen luettelointi, lähtökohtina nimiperiaate ja yhteisomistusolettama.
- Yhteiset varat ja velat jaetaan puoliksi, summaan lisätään omat varat ja velat. Näin saadut säästöt lasketaan yhteen ja jaetaan kahdella, jolloin saadaan selville avio-oikeuden arvo.
- Vapaaosa, josta Mikko voi määrätä testamentilla, on puolet hänen omaisuudestaan ($55\ 000:2=27\ 500$). Johanna ei perisi Mikkoa ilman keskinäistä testamenttia, koska Mikolla on rintaperillisiä.
- Testamentti ei saa loukata lakiosaa. Lapset voivat vaatia lakiosaansa, mikä on puolet siitä perinnöstä, jonka he ilman testamenttia saisivat (yhteensä kaikille kolmelle 27 500).
- Jokaisen lapsen tulee vaatia omaa lakiosaansa. Tällöin Johanna perii Mikon omaisuudesta vain sen osuuden, joka ylittää lakiosan arvon. Perinnöstä voi myös kieltäytyä.

K2006/5

Lotan ja Laurin avioliitto on joutunut vaikeuksiin Laurin epäsäännöllisen ja tuhlailevan elämän vuoksi. Maksaakseen velkojaan Lauri myi omistamansa moottoripyörän ja tietokoneen, jota Lotta oli käyttänyt ansiotyössään. Rahat hupenivat ja velat lisääntyivät. Tupalassa tilanteessa Lauri päätti myydä nimissään olevan perheen kesämökin. Kun Laurin elämäntavassa ei tapahtunut muutosta, oli vuoden kuluttua edessä uusi operaatio. Lauri tarjosi Lotan tietämättä ystävälleen Yrjölle edullisella hinnalla omistamansa ja nimissään olevan perheen asunnon hallintaan oikeuttavat asunto-osakkeet. Lotta puolestaan oli joutunut ottamaan useaan kertaan pankista lyhytaikaista luottoa maksaakseen perheen ruoka- ja vaatelaskuja. Selvitä Laurin kauppojen laillisuus ja puolisoitten vastuu toistensa veloista.

K2006/5

Mitä Lauri voi tehdä ja mitä ei voi?

Mitkä ovat Lotan oikeudet ja mitä hän joutuu tekemään?

K2006/5

3-5 p.:

- Avioliitossa omaisuuden erillisuus, velkojen erillisuus, nimiperiaate, vallintarajoitukset

1. Lauri voi myydä omistamansa moottoripyörän ja kesämökin.

– jos Lotta ei voi muuta osoittaa

2. Tietokonetta Lauri ei voi myydä, koska se on Lotan työväline.

– moitteenvaivaisesti pätemätön

– kaupasta kulunut yli vuosi → muuttunut lailliseksi

3. Asunto-osake on perheen yhteinen asunto, joten sen myymiseen tarvitaan Lotan suostumus.

– 3 kk:n sääntö → Lotta voi estää kaupan 3 kk sisällä tai oikeustoimi muuttuu lailliseksi!

Avioliitto, avioero ja ositus

- Lue s. 58 - 66 (lapsen asemaan asti)**
- Kirjasta tehtävät 7, 8, 9, 11 (s. 76) + moniste**

Lapsen asema, rekisteröity parisuhde ja avoliitto

- Lue s. 66 - 74**
- Teemme monisteen tehtävät ja kirjasta edellisten lisäksi tehtävät 15 (YO K2006 Lauri ja Lotta), 18 (avo- ja avioliiton eroista (s. 78) sekä 22/23 (vertaile avo- ja avioliittoa sekä rekisteröityä parisuhdetta) (s. 80)**

Rekisteröity parisuhde

- **Avioliiton oikeusvaikutukset**
- **Ei nimilakia eikä adoptiota (paitsi perheen sisäinen 15.5.2009 alkaen)**
- **Tasa-arvoinen avioliittolaki eduskuntaan 13.12.2013**
- **Hyväksyttiin 12.12.2014**
- **Voimaan maaliskuussa 2017.**

S2006/6 ja S2017/5

Mitä tarkoitetaan avio-oikeudella, milloin ja miten se toteutuu käytännössä, ja mitä yhteiskunnallisia päämääriä avio-oikeutta koskevilla säännöksillä on?

5 Avio-oikeus (20 p.)

Mitä avio-oikeus tarkoittaa, ja mitä yhteiskunnallisia päämääriä avio-oikeus palvelee?

Avio-oikeus (S2006/6)

- aviopuolisoiden oikeus toistensa omaisuuteen
- Alkaa vihkimisestä tai parisuhteen rekisteröinnistä.
- Tulee voimaan
 - a) avioeron yhteydessä
 - b) puolison kuollessa→ omaisuuden ositus.
 - Avio-oikeuden alainen omaisuus tasataan
 - Avioliiton aikana ainoastaan hoitovelvollisuus

Avio-oikeus (S2006/6)

- **tasaa puolisoitten taloudellisia suhteita** avioeron sattuessa
- **turvaa lesken aseman** puolison kuollessa
 - turvataan varattomamman puolison asemaa
- **ei koske testamenttia tai lahjaa**, jonka luovuttaja on määrännyt, että puolisoilla ei ole siihen avio-oikeutta

Aviopuolisoiden omaisuus (S2006/6)

- **Omaisuuden erillisuus:**
 - Avioliiton aikana henkilökohtainen omaisuus on omaa
 - **Nimiperiaate = omaisuus on sen, kenen nimiin on hankittu**
- **Molempien nimiin hankittu omaisuus on yhteistä**

Aviopuolisoiden omaisuus (S2006/6)

Vallintarajoitus!

- rajoittaa aviopuolisoiden oikeutta määrätä omasta omaisuudestaan
- perheen yhteistä kotia tai koti-irtaimistoa ei voi luovuttaa ilman puolison lupaa
- ei myöskään työssä tarvittavia välineitä
 - ei koske esim. loma-asunnon myyntiä
- Avoliitossa ei ole vallintarajoitusta!
- Isot hankinnat kannattaa hankkia molempien nimiin!
 - Jos toinen vastaa perheen juoksevista asioista ja toinen hankkii nimiinsä omaisuutta....

Avio-oikeus (S2006/6)

- voidaan kumota laatimalla

AVIOEHTO:

→ Ei yksipuolisella tahdonilmauksella vaan
puolisoiden yhteinen ymmärrys

→ **voi olla täydellinen/osittainen tai**

→ **molemminpuolinen/yksipuolinen**

= avio-oikeus voidaan poistaa kokonaan tai osittain, koskee koko omaisuutta tai osaa siitä

= voi koskea vain toista osapuolta ja voidaan rajata vain avioerotilanteeseen

→ **Voidaan kohtuullistaa** (avioliiton kesto, osallistuminen talouteen...)

Avio-oikeutta ei ole, jos...

- 1. Avioehtosopimus → omaisuuden erottelu**
- 2. Lahjakirjan tai testamentin määräys**
- 3. Omaisuus saatu puolison kuoltua**
- 4. Omaisuus saatu avioeron vireille tulon jälkeen**

Aviopuolisoiden velat

Velka on sen, jonka nimiin se on otettu.

Elatusvelkavastuu!!!

– Poikkeus on velka, joka on otettu perheen elatukseen

• koskee laskuja, tilivelkoja ja vastaavia

– Ei koske kuitenkaan rahalainaa!

• Isot velat, esim. asuntovelka, kannattaa ottaa molempien nimiin

AVIO-OIKEUDEN RAJOITTAVA VAIKUTUS

Matti

Maija

omistaa

puolisoiden yhteisenä
kotina käytetty asunto
(myös asunto-osake)

yhteisessä käytössä
oleva irtain omaisuus

**MATTI EI VOI MYYDÄ
ILMAN MAIJAN
SUOSTUMUSTA!**

5 Avio-oikeus (20 p.)

Mitä avio-oikeus tarkoittaa, ja mitä yhteiskunnallisia päämääriä avio-oikeus palvelee?

7-13 p.

- **Avio-oikeus tarkoittaa aviopuolisoiden oikeutta toistensa omaisuuteen.**
- **Se tulee voimaan avioeron yhteydessä tai puolison kuollessa, jolloin suoritetaan omaisuuden ositus.**
- **Avio-oikeus voidaan kumota avioehdolla.**
- **Avio-oikeuden tavoite on turvata, että liiton päättyessä myös vähävaraisempi puoliso saa oikeudenmukaisen osuuden yhteisen kodin hyväksi tehdystä työstä**

5 Avio-oikeus (20 p.)

Mitä avio-oikeus tarkoittaa, ja mitä yhteiskunnallisia päämääriä avio-oikeus palvelee?

14-20 p. Kiitettävässä vastauksessa asian tarkastelua syvennetään.

- **Avioehto voi koskea koko omaisuutta tai sen osaa.**
- **Avio-oikeus ei koske sellaista testamenttia tai lahjaa, jonka luovuttaja määrää, että saajan puolisollla ei ole siihen avio-oikeutta.**
- **Avio-oikeutta voidaan oikeudessa kohtuullistaa, jos katsotaan, että sen täysimääräinen soveltaminen antaa kohtuutonta etua toiselle puolisolle.**
- **Avio-oikeus tasaa puolisoitten taloudellisia suhteita avioerossa ja turvaa lesken asemaa puolison kuoltua. Tämä on tärkeää muun muassa lapsia kotona hoitavalle puolisolle, jonka ansiotulot jäävät pieniksi, vaikka hänen työpanoksensa on tärkeä koko kodille.**

Tuntitehtävä 1: velka avioliitossa

Janne ja Emma ovat aviopari. Onko Janne vastuussa seuraavista veloista? Vastaa kyllä tai ei ja perustele.

Emma

- a) takasi ystävänsä lainan
- b) osti itselleen osamaksulla minkkiturkin
- c) osti osamaksulla lapsille talviurheiluvälineet
- d) otti rahalainaa pankista maksaakseen pesukoneen
- e) jätti kampaajalleen maksamatta hiustensa värjäyksen
- f) ei kyennyt lyhentämään ruokakauppaan tilivelkaansa
- g) jätti maksamatta asunnon vuokran
- h) jätti maksamatta sähköyhtiön sähkölaskun.

Tuntitehtävä 1: velka avioliitossa

Vastaukset tehtävään

- a) Ei: Omaisuuden (ja velkojen) erillisyyden periaate.
- b) Ei: Omaisuuden (ja velkojen) erillisyyden periaate.
- c) **Kyllä/Ei: Jos esimerkiksi kyseessä on koulussa tarvittavat tavanomaiset talviurheiluvälineet, ne liittyvät perheen elatukseen.**
- d) Ei: Pesukoneen oston voi tulkita välttämättömäksi asumismenoksi, mutta puhtaaseen rahalainaan ei puolison vastuu silloinkaan ulotu.
- e) Ei: Ei liity perheen elatukseen.
- f) **Kyllä: Elatusta varten otettu velka on yhteistä, paitsi puhdas rahalaina.**
- g) **Kyllä, mikäli kyseessä oli yhteisen kodin vuokra.**
- h) **Kyllä, mikäli kyseessä oli yhteisen kodin sähkölasku.**